

НАПРЯМ 5. КРАЇНИ ТА ЦИВІЛІЗАЦІЇ СХОДУ В СУЧАСНОМУ МЕДІАПРОСТОРИ

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-356-2-33>

Белік М. О.

викладач кафедри східних мов

*ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
м. Полтава, Україна*

ІНТЕРНЕТ-ЦЕНзуРА ТА СВОБОДА СЛОВА: ВЗАЄМОДІЯ МІЖ КОНТРОЛЕМ НАД МЕДІАПРОСТОРОМ ТА ВІДКРИТІСТЮ У КИТАЇ

Інтернет, як невичерпане джерело інформації та віртуальна площадка для обміну ідеями, є площиною складних взаємодій між свободою слова та прагненням держави до контролю. У Китаї ця боротьба виявляється особливо яскраво. Країна, де влада активно застосовує систему інтернет-цензури для забезпечення «гармонійного розвитку» і збереження політичної стабільності.

Метою даного дослідження є розкриття та аналіз взаємодій між свободою слова та прагненням Китайської Народної Республіки до контролю, яке виявляється через систему інтернет-цензури, зокрема Великий китайський брандмауер. Особлива увага приділяється визначенню впливу цього контролю на суспільство, політичну стабільність та розвиток інтернет-екосистеми в Китаї.

Актуальність дослідження: Дослідження визначає, як інтернет-цензура служить інструментом Китайської влади для забезпечення політичної стабільності та «гармонійного розвитку» суспільства. Дослідження аналізує, як обмеження свободи слова в мережі впливає на громадянське суспільство, активність інтернет-користувачів, а також їх можливість висловлювати свої погляди та обмінюватися ідеями. У цій тезі досліджується, як інтернет-цензура впливає на розвиток технологій в Китаї, враховуючи успішність великих інтернет-компаній та їхній внесок у світові тренди. Дослідження розкриває конфлікт між потребою в контролі та стрімкістю технологічного розвитку, індивідуальною свободою та стратегічними інтересами китайської влади, роблячи акцент на його актуальності в контексті сучасних глобальних тенденцій.

Контроль над інтернетом у Китаї здійснюється за допомогою Великого китайського брандмауера, який блокує доступ до ряду іноземних веб-сайтів і контенту, що вважається політично небезпечним чи неприйнятним для китайського суспільства. Китайський фаєрвол, відомий як Велика Китайська Стіна Інтернету, представляє собою систему технічних засобів та стратегій, які використовуються китайським урядом для контролю та обмеження доступу до певного контенту в мережі. Цей інструмент інтернет-цензури є ключовим елементом політики КНР щодо інформаційної безпеки та збереження політичної стабільності.

Фаєрвол блокує доступ до численних інтернет-ресурсів, таких як Google, Facebook, Twitter, YouTube та інші. Це робиться для запобігання розповсюдженню іноземних ідей, які можуть суперечити офіційній китайській ідеології. Фаєрвол використовує систему фільтрації для виявлення та блокування контенту, що містить небажані слова або фрази. Це допомагає уникнути розповсюдження небажаної інформації та забезпечити «гармонійний розвиток» суспільства. Китайська влада активно веде моніторинг соціальних мереж, таких як WeChat та Sina Weibo, для виявлення та блокування небажаних думок та висловлювань. Фаєрвол постійно вдосконалюється, використовуючи нові технології, щоб ефективно боротись із зростаючою кількістю інтернет-користувачів та їхньою активністю в мережі. Він суттєво обмежує свободу слова та вираження думок, зокрема в інтернеті, створюючи об'єктивні обмеження для громадян та журналістів. Хоча це обмеження може викликати критику, китайська влада стверджує, що це необхідно для забезпечення політичної стабільності та уникнення потенційних загроз для національної безпеки. Обмеження іноземних платформ сприяло розвитку внутрішнього китайського інтернет-екосистеми з численними платформами та сервісами, які задовольняють потреби користувачів в межах контрольованого середовища.

Китайський фаєрвол залишається об'єктом обговорення та критики як національно, так і міжнародно. Його вплив на інтернет-світ та відносини Китаю зі світом лише посилюється в умовах стрімкого технічного розвитку та зростаючої глобалізації. Інтернет-цензура в Китаї суттєво обмежує свободу слова, викликаючи хвилю обурення серед правозахисників та активістів. Однак, з іншого боку, вона дозволяє китайській владі ефективно контролювати потік інформації та уникнути потенційних загроз для стабільності країни. У контексті інтернет-цензури у Китаї слід зазначити і проактивний підхід влади до формування громадської думки. Контрольовані публікації та створення

альтернативної реальності дозволяють керівництву країни впливати на громадську думку і підтримувати певний образ влади.

Незважаючи на інтернет-цензуру, Китай активно просувається у сфері технологічного прогресу, розвитку штучного інтелекту та цифрової економіки. Інтернет-компанії, такі як Alibaba, Tencent та Huawei, визначають світові тренди і вносять значний внесок у розвиток інтернет-технологій.

Інтернет-цензура також має вплив й на літературу. Проте варто відзначити, що письменники та письменниці, які працюють в Китаї, часто використовують тонкі літературні ходи та виразність мови для того, щоб передати свої думки та враження, уникаючи при цьому прямих конфліктів з цензурою. Деякі можуть використовувати алегорії, метафори або образи, які можуть бути розшифровані читачами, знайомими із контекстом. Китайські письменниці демонструють велику креативність та винахідливість, коли мова йде про обхід інтернет-цензури в Китаї. Оскільки китайський уряд суворо контролює доступ до інформації в Інтернеті та блокує певні веб-сайти та соціальні мережі, письменниці шукають способи, як обійти ці обмеження, щоб донести свої ідеї до широкої аудиторії.

Одним з популярних методів є використання віртуальних приватних мереж (VPN). VPN дозволяють обходити блокування веб-сайтів та шифрувати з'єднання, забезпечуючи анонімність. Китайські письменниці можуть використовувати зарубіжні VPN-сервіси для отримання доступу до заблокованих інтернет-ресурсів та публікації своїх творів. Також, письменниці можуть використовувати соціальні мережі, які є популярними серед китайської аудиторії, такі як Weibo та WeChat, для поширення своїх ідей. Вони можуть створювати акаунти під псевдонімами або використовувати анонімність для захисту своєї особистої інформації, тим самим уникаючи прямого виявлення та цензури.

Деякі письменниці також використовують блоги та платформи для публікації своїх творів. Вони можуть використовувати платформи, що базуються за межами Китаю, або розміщувати свої тексти на інших веб-сайтах, де інтернет-цензура менш сувора. Незважаючи на це, варто зазначити, що китайські письменниці все ще стикаються з ризиком цензури та переслідування з боку уряду. Влада Китаю може приймати заходи для блокування інструментів обходу цензури та перешкоджати поширенню неприйнятних для них ідей. Тому письменницям доводиться бути дуже обережними та кмітливими, щоб залишатися активними в онлайн-середовищі та водночас уникаючи можливих наслідків. Отже, китайські письменниці використовують різноманітні техніки та інструменти для обходу інтернет-цензури в Китаї, так як

використання VPN, анонімні акаунти в соціальних мережах та використання зарубіжних платформ для публікації своїх творів. Однак, важливо пам'ятати, що ці заходи можуть бути пов'язані з ризиком, і письменникам слід бути обережними та усвідомлювати можливі наслідки

У Китаї інтернет-цензура та свобода слова представляють собою складну гру взаємодії, яка визначається балансом між контролем та відкритістю. Строгий контроль інтернет-простору забезпечує політичну стабільність, але обмежує свободу виразу та розвиток громадянського суспільства. При цьому технологічний розвиток створює нові можливості для відкритості та інновацій. Боротьба між свободою слова та контролем інтернет-простору в Китаї визначає сучасний ландшафт інформаційних технологій у країні. Китайський фаєрвол, як ключовий інструмент інтернет-цензури, відображає прагнення влади до збереження політичної стабільності та контролю над поширенням інформації. Обмеження доступу до іноземних платформ і контенту створює закритий інтернет-екосистему, сприяючи розвитку внутрішнього китайського інтернету.

Спроби китайських письменників та письменниць обійти цензуру викликають захоплення своєю креативністю та винахідливістю. Застосування віртуальних приватних мереж, анонімних акаунтів та використання зарубіжних платформ дозволяють їм висловлювати свої ідеї поза межами традиційних цензурних обмежень. Однак існує постійний ризик реакції влади, що може призвести до блокування інструментів обходу цензури та переслідування авторів

Незважаючи на інтернет-цензуру, Китай продовжує активно розвивати технології та цифрову економіку. Інтернет-компанії, що базуються в Китаї, зберігають світове лідерство у сфері технологій. Такий паралельний розвиток інновацій та цензурного контролю ставить Китай у непередбачений контекст глобального технологічного простору. Отже, у Китаї інтернет-цензура та свобода слова продовжують взаємодіяти, визначаючи сучасне обличчя інформаційного суспільства.

Література:

1. Schneider, Florian, 'Introduction', China's Digital Nationalism, Oxford Studies in Digital Politics (2018; online edn, Oxford Academic, 20 Sept. 2018), <https://doi.org/10.1093/oso/9780190876791.003.0001>, accessed 22 Nov. 2023.
2. The Great Firewall of China: How to Build and Control an Alternative Version of the Internet by James Griffiths, Jing Wang;

The Other Digital China: Nonconfrontational Activism on the Social Web WangJing Vol. 25, No. 3/4 (2018), pp. 265–269.

3. Ng, Jason Q, Blocked on weibo: what gets suppressed on China's version of Twitter (and why) New York: The New Press, 2013. 224 pages.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-356-2-34>

Калашнікова О.

Ph.D., постдокторант

*Університету імені Фрідріха-Александра міст Ерлангена-Нюрнберга
Ерланген, Німеччина*

**РОСІЙСЬКА ПРОПАГАНДА
В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ ЯПОНІЇ:
АНАЛІЗ ОНЛАЙН АКТИВНОСТІ
ПРОРОСІЙСЬКИХ ПОЛІТИКІВ**

В сучасному інформаційному просторі російська пропаганда використовує різноманітні засоби та тактики для впливу на глобальну громадську думку. Наше дослідження зосереджується на проросійських наративах в дискурсі так званих "проксі-агентів" у Японії. Аналізуючи дописи в соціальних мережах політичних діячів, таких як Іссуйкай, Мунео Судзукі та Юкіо Хатояма, ми вивчаємо, як ці актори сприяють поширенню проросійської пропаганди, адаптованої для японської аудиторії, та впливають на формування громадської думки. Оскільки дезінформація продовжує еволюціонувати та адаптуватися в цифрову епоху, розуміння тонкощів проксі-агентів стає критичним для розуміння динаміки інформаційної війни.

Основні канали поширення російської пропаганди включають обліковий запис посольства Російської Федерації в Японії в соціальних мережах, де контент публікується японською, російською та англійською мовами. Контрольовані російським урядом медіа представлені японською версією Sputnik та культурним порталом Russia Beyond. Так звані "проксі-агенти" включають партії та політиків, таких як Іссуйкай і Мунео Сузукі, колишніх прем'єр-міністрів Йошіро Морі (LDP) та Юкіо Хатояма (DPJ), а також Асоціацію японсько-російської дружби. Операції з дезінформації через платформи соціальних мереж за допомогою соціальних ботів у поєднанні з кібератаками та створенням клонованих вебсайтів, ще більше підсилюють пропагандистські